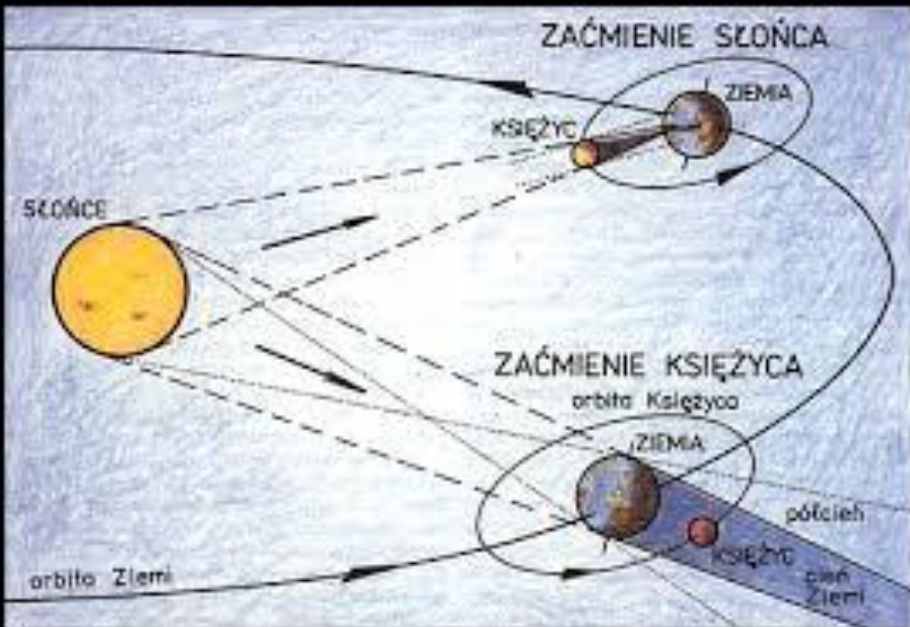

Bolesław Prus
 – *realista i metafizyk*

Biografia w zarysie

Bolesław Prus

(Aleksander Głowacki)

prowadził spokojne, wypełnione
pracą życie, w jego biografii
nie znajdziemy skandali
ani romansów.

Urodził się w 1847 r.
w Hrubieszowie;
zmarł w 1912 r.
w Warszawie,
przeżywszy 65 lat.

Ławeczka Prusa w Nałęczowie

Biografia w zarysie

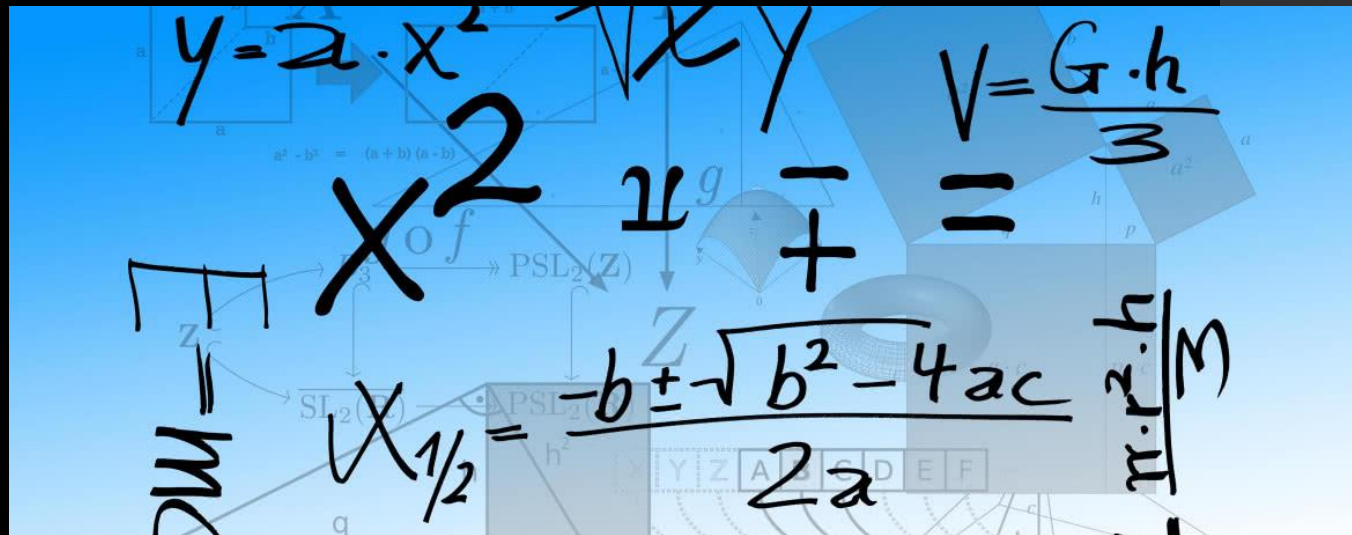
AGORAFOBIA => lęk przed:

- ✓ podróżowaniem środkami publicznego transportu;
- ✓ przebywaniem na otwartych przestrzeniach, takich jak: parkingi, mosty, place, miejsca zatłoczone; w mało znanym otoczeniu;
- ✓ byciem samemu poza domem.

Matematyczno-przyrodnicze pasje Prusa

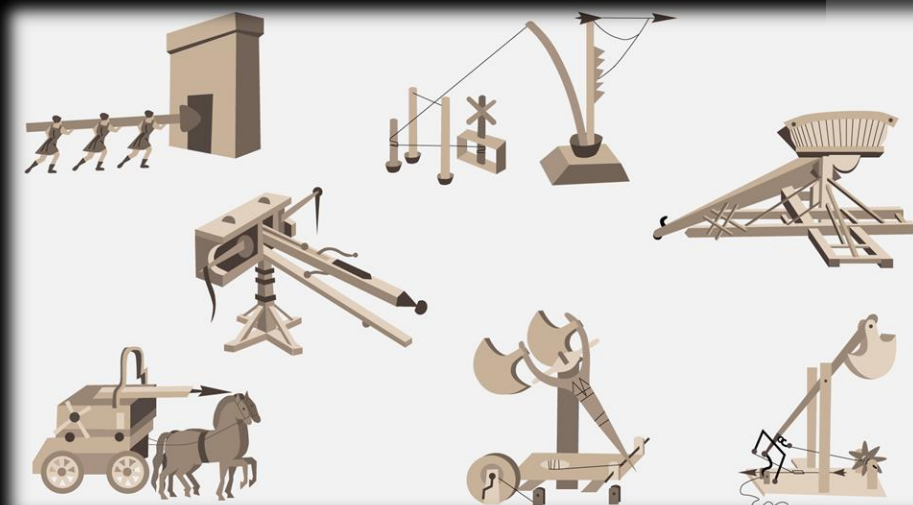

Szkoła Główna w Warszawie

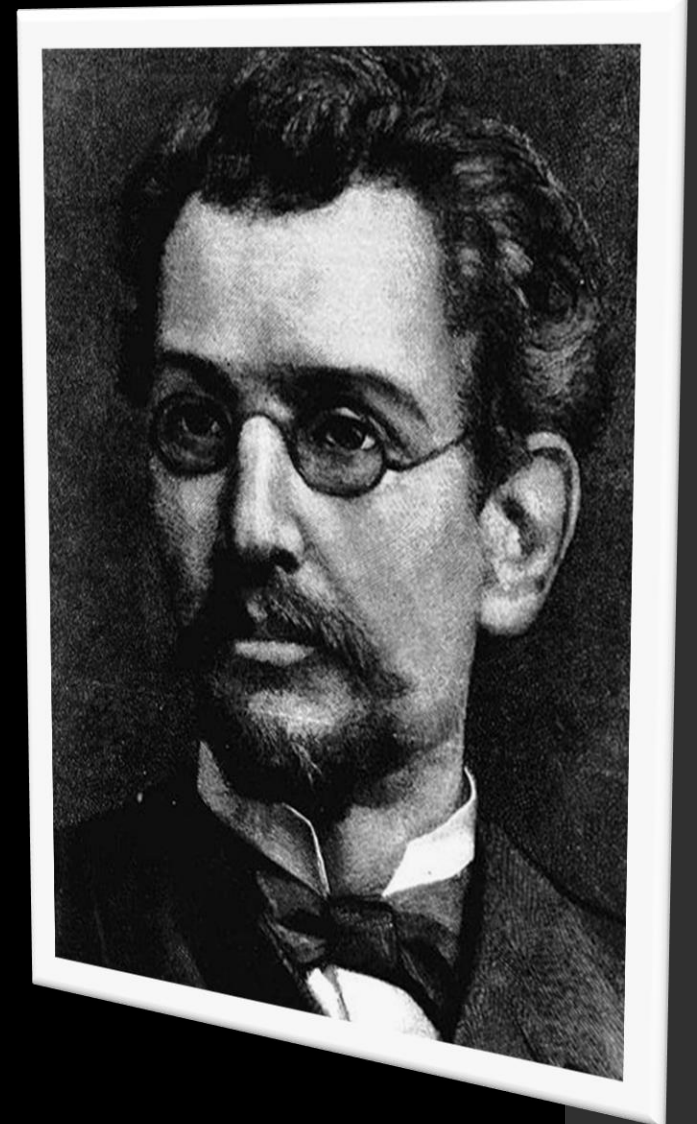
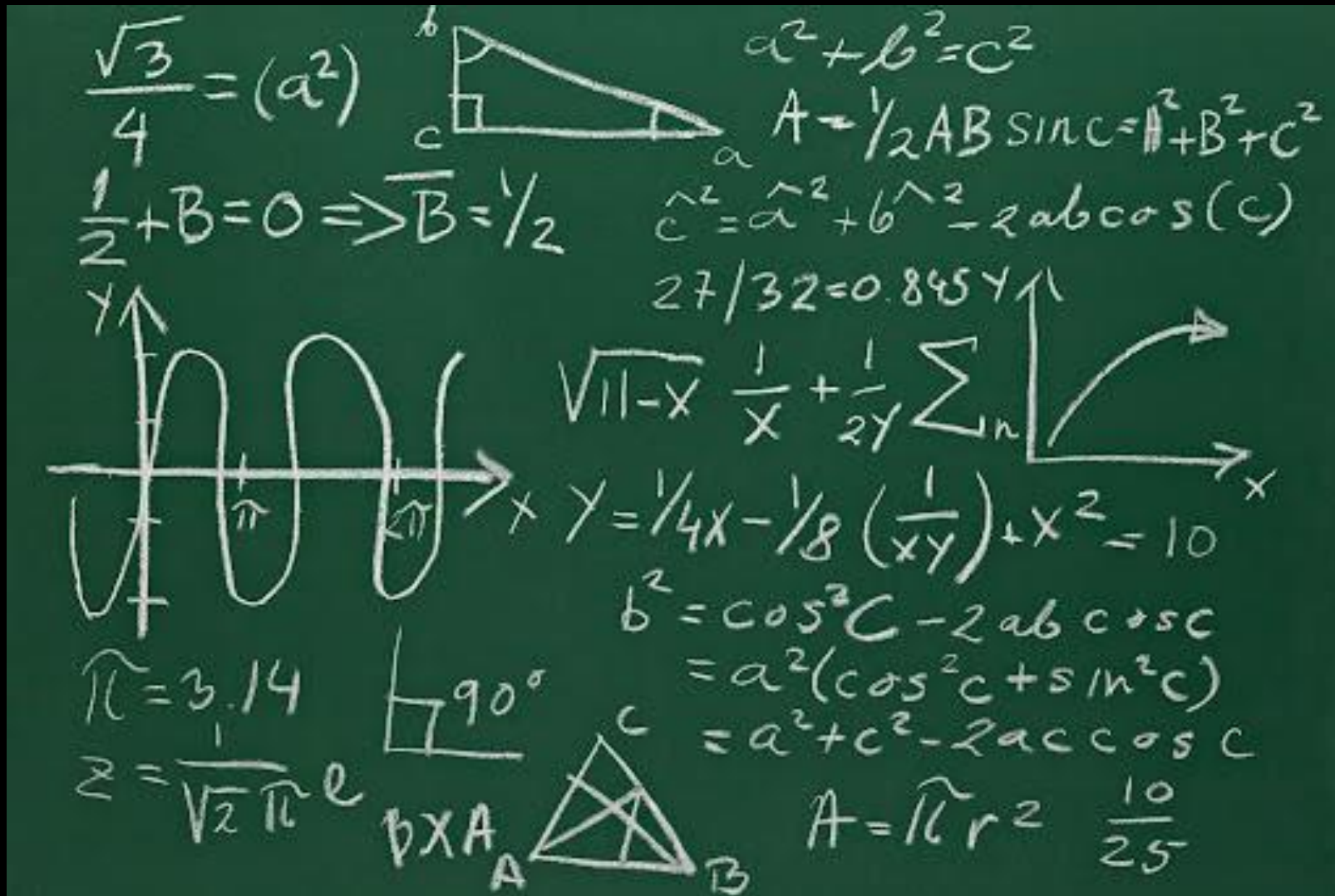

Odczyty:

- ✓ *O budowie wszechświata* (1873)
- ✓ *O odkryciach i wynalazkach* (1873)
- ✓ *O machinach prostych* (1875)

Matematyczno-przyrodnicze pasje Prusa

Matematyczno-przyrodnicze pasje Prusa

Wzór na określenie popularności „Kurier Porannego”:

$$\text{popularność pisma} = \frac{L_p + L_o}{P_r (C_p + C_o)}$$

przy czym

L_p = średnia liczba dziennie rozchodzących się numerów danego pisma,

L_o = średnia dzienna ogłoszeń,

P_r = liczba egzemplarzy wszystkich pism rozchodzących się dziennie w danym kraju,

C_p = cena prenumeraty,

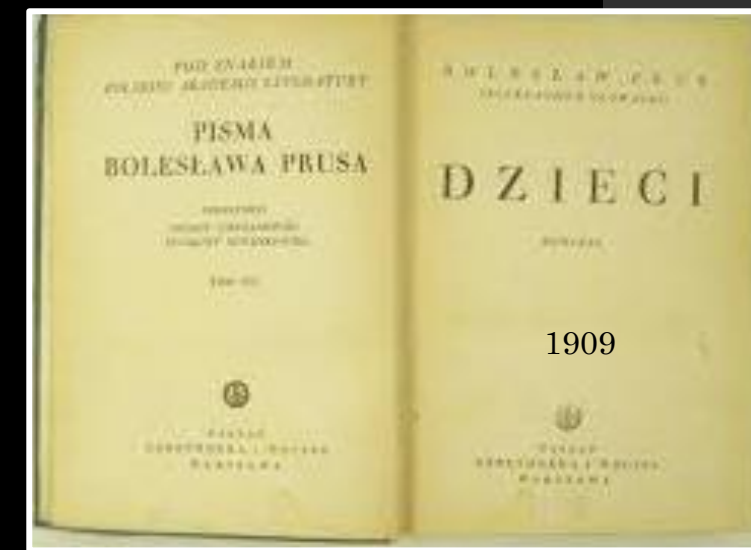
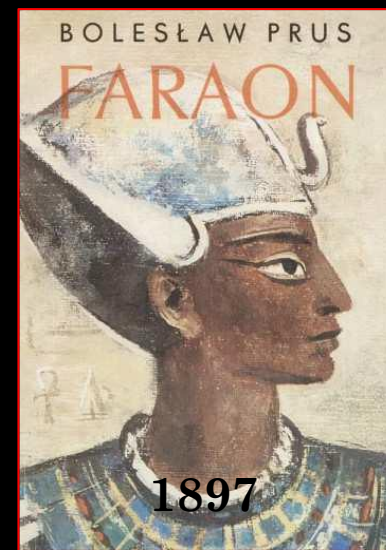
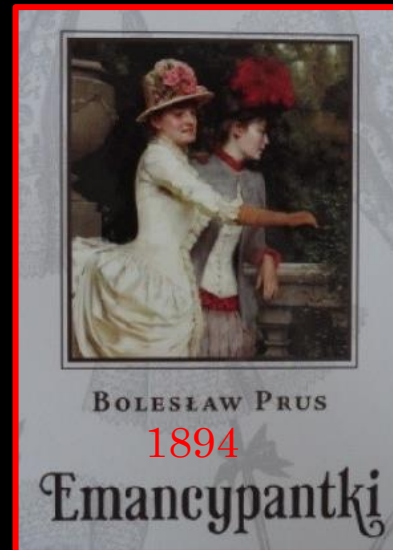
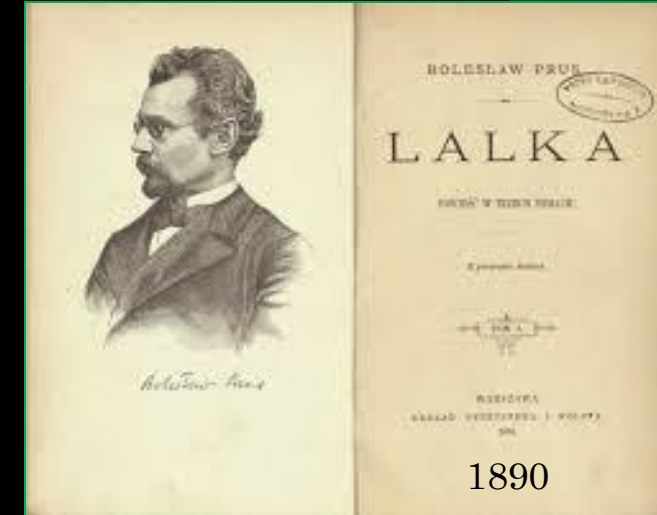
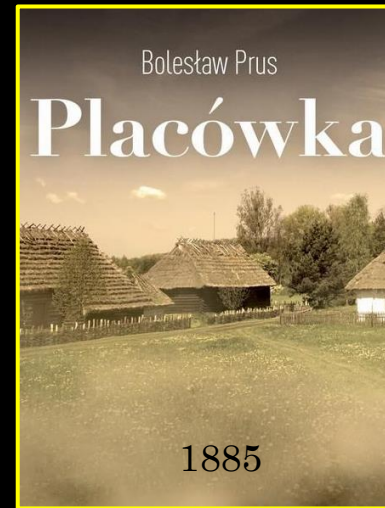
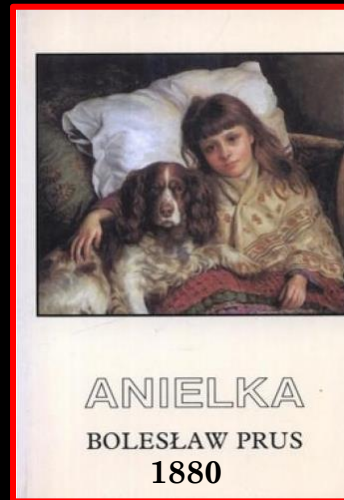
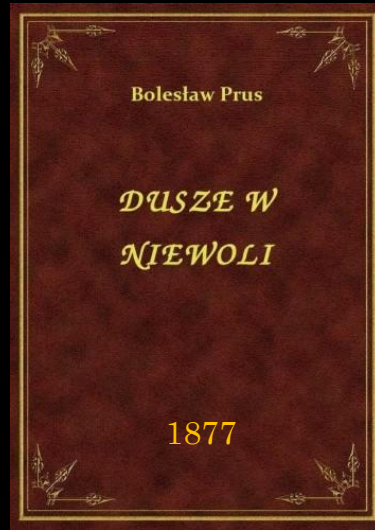
C_o = cena przeciętna ogłoszeń.

Najwybitniejsze powieści Prusa

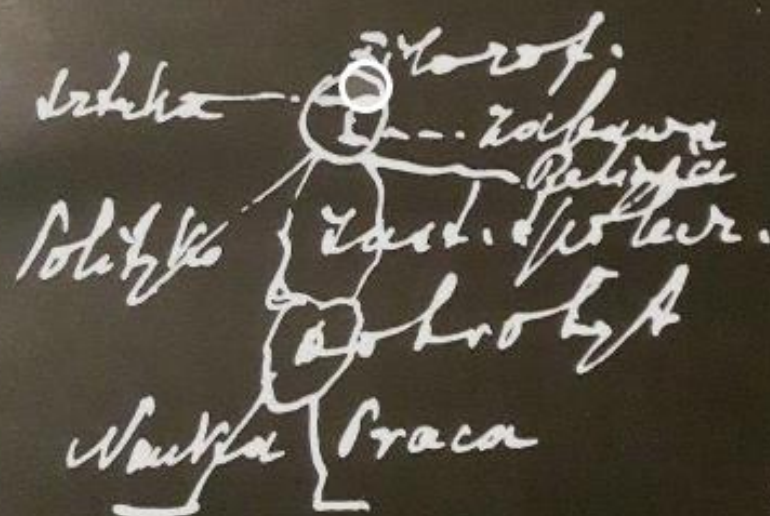

Pseudonim
literacki
Aleksander
Głowacki
zaczerpnął z
nazwy herbu
rodowego
Prus I.

Bolesław Prus Literackie notatki o kompozycji

w opracowaniu Anny Martuszeńskiej

232. Zadania kompozycyjne

- Człowiek sam wśród otoczenia $\pm$ zasobnego.
- Do **a** przybywa inny człowiek: α) mężczyzna, β) kobieta.
- Do **b** przybywa nowy człowiek: α) kobieta, β) mężczyzna.
- Do rodziny (jak wyżej) przybywa:
 - nowy człowiek
 - nowa rodzina
 - wśród $\pm$ dostatku.
- Obraz społeczeństwa niedużego, ale pełnego. Różne indywidualności. [s. 132]

235. Zadanie kompozycyjne

Przerobić wszystkie typy $\pm Sz \pm U \pm D$ według formuły:

$$\text{Człowiek} = \Sigma \pm D_c \begin{cases} \Sigma \pm U_c \\ \Sigma \pm Sz_c \end{cases}$$

(A)

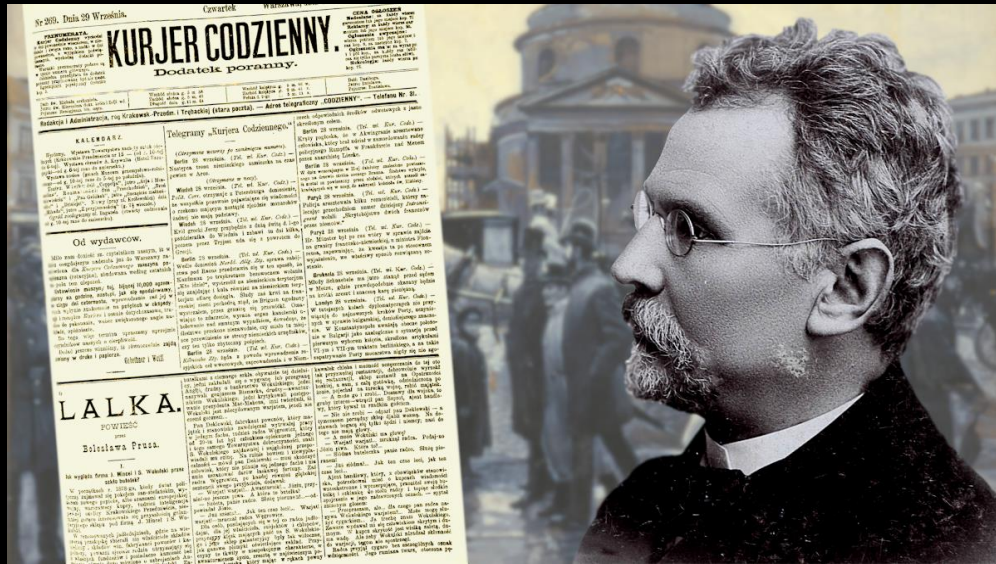
$$\text{Otoczenie} = \Sigma \pm D_o \begin{cases} \pm U_o \\ \pm Sz_o \end{cases}$$

Z sześciu powyższych pierwiastków 1, 2, 3 mogą być nieokreślone i rozwijać się w oczach czytelnika.

Np. Głód = $-Sz_\lambda$.

W jakich warunkach formuły A może głód wydarzyć się? W jaki sposób może być zaspokojony? Jakie wywoła rezultaty?

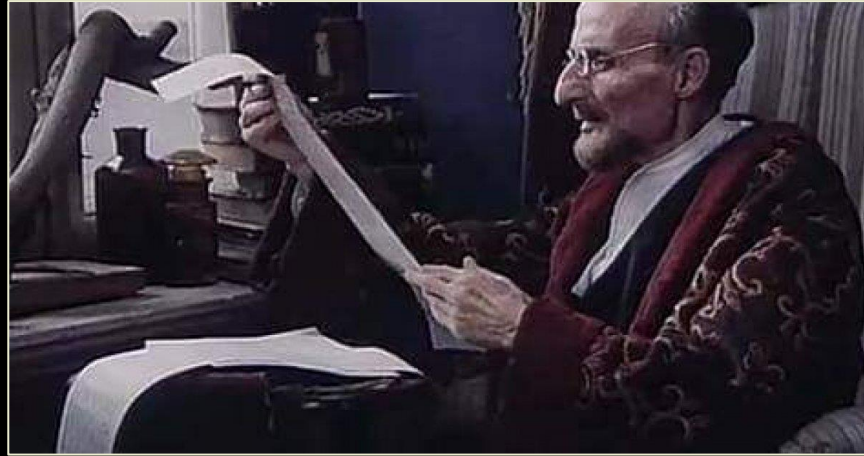
Lalka => powieść dojrzałego realizmu (obraz „społecznego rozkładu”)

Literackie kreacje naukowców

Lalka (1890):

- doktor Szuman
- profesor Geist

Emancypantki (1894):

- profesor Dębicki

Literackie kreacje naukowców

Faraon (1897):

- uczeni kapłani

Prus metafizyczny

Prus interesował się fenomenami natury.
W sierpniu 1887 r. obserwował w Mławie
całkowite zaćmienie słońca.

„Nieprawda, że jest tylko jeden świat; są dwa światy: ten i t a m t e n;
ten, który mamy pod nogami jest ziemski;
tamten, do którego trzeba podnosić głowę, jest niebem, może nawet tym, o którym mówi katechizm i biblia”.

Reportaż *Wędrówka po ziemi i niebie*, „Kurier Codzienny” 1887, nr 239.

Obserwacja zaćmienia słońca w Mławie wywarła wyraźny wpływ na późniejszą twórczość Prusa.

Pod wpływem wrażeń z roku 1887 zwątpił w możliwość ogarnięcia umysłem ludzkim złożoności całej natury, skłaniając się ku pogładowi o istnieniu świata metafizycznego.

Można rzec, że bohaterowie jego późniejszych utworów „wędrują i po ziemi, i po niebie”.

Prus metafizyczny

TRYPTYK ONTOLOGICZNY:

- I. *Cienie* (1885) – nowela
- II. *Sen* (1890) – opowiadanie
- III. *Nic nie ginie* (1898) – fragm. powieści

Cienie (1885)

„Skąd ty się bierzesz człowieku?”

„Kiedy na niebie dogasają blaski słońca, z ziemi wynurza się zmierzch. Zmierzch – wielka armia nocy o tysiącach niewidzialnych kolumn i miliardach żołnierzy. Potężna armia, która od niepamiętnych czasów pasuje się ze światłem, pierzcha każdego poranku, zwycięża każdego wieczora, panuje od zachodu do wschodu słońca, a w dzień, rozbita, chowa się po kryjówkach i czeka”.

Cienie (1885)

„W takiej chwili na
pustoszejących ulicach Warszawy
ukazuje się dziwna postać ludzka,
z drobnym płomykiem nad głową.

Szybko biegnie przez chodnik,
jakby ją ścigały ciemności,
przy każdej latarni zatrzymuje się
na mgnienie i roznieciwszy
wesołe światło, znika jak cień”.

Fabula *Cieni* dotyczy:

- dosłownie: latarnika-cienia, wędrującego od latarni do latarni „z drobnym płomykiem nad głową”,
- symbolicznie: celu i sensu drogi ludzi-cieni rozniecających światło i tych, którzy błądzą po omacku „w pomroce życia”.

Dwa światy współistniejące obok siebie:

1. ziemski – kolebka nocy (mroku), gdzie człowiek jest ślepcem, bytem niedoskonałym,
2. świat, „do którego trzeba podnosić głowę” – przestrzeń słońca, gdzie cień znika.

Sen (1890) => dramatyczne poszukiwanie odpowiedzi na pytania:

- ✓ Co kryją zaświaty?
- ✓ Jaki jest cel ludzkiej egzystencji?
- ✓ Czym jest transcendencja?

Wiedza naukowa spotyka się tu z wiarą,
by odkryć kosmiczny porządek istnienia.

Sen (1890)

2. ciemna kuźnia – miejsce nieustannej pracy 3 olbrzymów

1. „osobliwy kraj”, do którego wiodą dobre uczynki

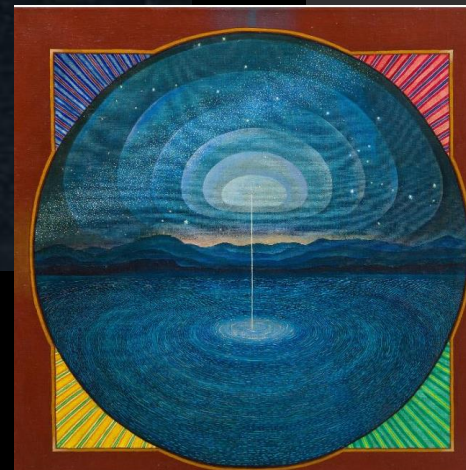
3. białe obłoki z wielkim posągiem

Matematycy badając stopę Rzeczywistości, dostrzegają w niej uderzającą prawidłowość, z czego wnioskują, że skoro częśćka posągu jest prawidłowa, to jego całość musi stanowić także logiczną harmonię.

Sen (1890)

HARMONIA MUNDI

„Rzeczywistość nie jest chaosem, ale całością, nie tylko prawidłową, lecz i piękną”.

Nic nie ginie! (1898)

Bohater czuje się życiowym rozbitkiem:
smutnym, zmarnowanym, nikomu
niepotrzebnym...

Iluminacja: „Otacza mnie przeszłość i nieśmiertelna natura.
Tu wiatr jest oddechem, a kropla wody żyjącą istotą.
Z pustek płyną fale wrażeń i myśli, cichość przemawia ogromnym głosem”.

Nic nie ginie! (1898)

„Nieśmiertelność gwarantują jednostce dobre czyny, które «tlą jak iskry»,
zaś niezbadany porządek świata nie zabija żadnej idei dobrej, ale w innej
formie i w innym miejscu wskrzesza to, co upadło w walce z losem”.

Nic nie ginie! (1898)

„Wybieram się tam, gdzie odchodzą światła...”

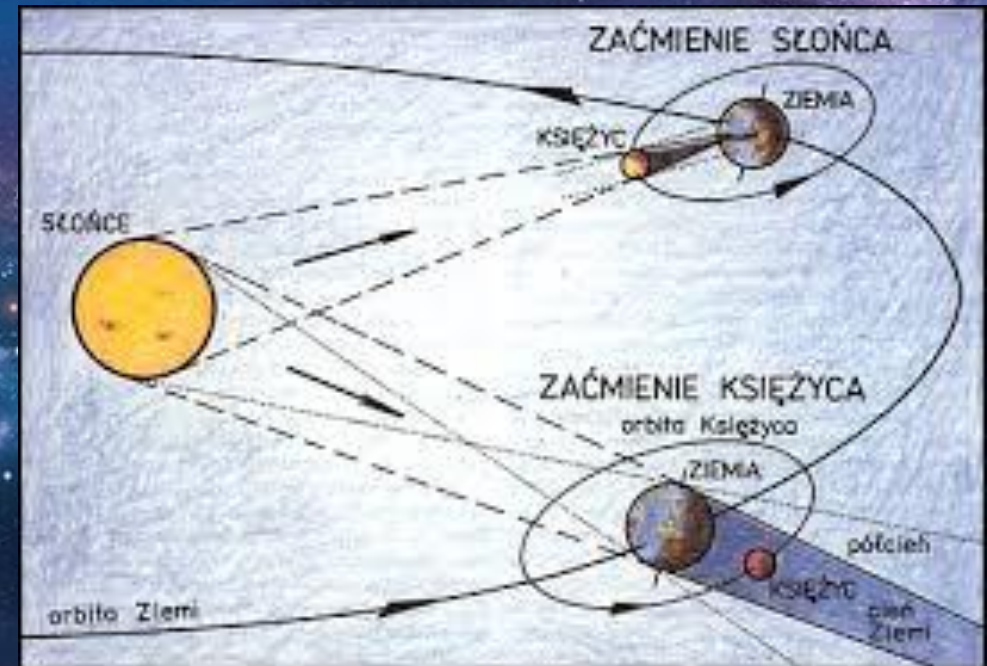

„Człowiek wychodzi z grobu, u progu ciągle usuwają się pod nim stopnie, a z góry spuszcza się czarna tablica pokryta napisami w różnych językach”.

Bolesław Prus – realista *i metafizyk*

„Najważniejsze dogmaty religijne: Bóg i dusza, nie tylko godzą się z naukami ścisłymi, ale wprost są fundamentem filozofii”.

Credo życiowe Prusa:

„Najwyższym celem człowieka nie jest patent uniwersytecki, a tym bardziej kilka patentów, lecz – stworzenie czegoś nowego, powiększenie sumy ogólnej wiedzy, uczuć i pragnień, a więc nie stawiaj w swoich marzeniach jako ideał erudycji, ale – **t w ó r c z o ś ć** i dąż do tego, ażeby stać się nie jakąś gadającą encyklopedią, ale raczej odkrywcą i wynalazcą”.

*Dziękuję, Państwu,
za uwagę.*

